

УДК 343

DOI 10.33244/2617-4154.2(9).2022.130-140

О. П. Білько,

канд. юрид. наук,

Державний податковий університет

e-mail: bilko_ap@i.ua

ORCID ID 0000-0001-8337-7257

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

У статті досліджено питання кредитно-фінансових кримінальних правопорушень за кримінальним законодавством України і проведено порівняльний аналіз кредитно-фінансових кримінальних правопорушень, які вчиняються в зарубіжних державах, та відповідальності за їх скоєння.

Проблема адаптації вітчизняного кримінального законодавства України до законодавства країн Європи у сфері запобігання кримінальним правопорушенням, що посягають на кредитні відносини, на науковому рівні достеменно не висвітлювались. У статті проведено аналіз статей кримінальних (карних) кодексів деяких країн Європейського Союзу (Данія, Німеччина, Австрія, Польща, Іспанія, Швейцарія), а також інших держав з КК України, відповідно яких передбачена відповідальність за злочини, вчинені у фінансово-кредитній сфері.

Оцінка та аналіз сучасної кредитно-фінансової сфери України свідчить про те, що основними недоліками діючої КФС є: відсутність прозорості, здорової, та цивілізованої конкуренції; монополія Національного банку України, з одного боку, упорядковує банківську діяльність, а з іншого – стримує розвиток; за оцінками Міжнародного валютного фонду, КФС України є досить слабкою, неконкурентоспроможною, криміналізованою; існує значна централізація управління КФС; ситуація, що склалася у КФС України, потребує розробки системи запобігання злочинам і захисту від злочинних посягань, у тому числі кримінально-правовими засобами.

Зроблено висновки про необхідність удосконалення окремих норм Особливої частини КК України, у яких передбачена відповідальність за кримінальні правопорушення проти кредитно-фінансових відносин. Адже в умовах розростання тіньової економіки, поширення організованої злочинності, набуття такими злочинами міжнародного характеру відповідна систематизація кримінального законодавства має велике значення. Очевидно, варто більше враховувати міжнародний досвід,

здійснити ряд наукових розробок щодо криміналізації та декриміналізації окремих зловживань, що посягають на систему кредитних відносин.

Ключові слова: кримінальні правопорушення, кредитно-фінансова сфера, банківська діяльність, злочинні посягання, кримінально-правова охорона банківської діяльності.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування дослідження кримінально-правової охорони банківської діяльності. Значний інтерес становить звернення до зарубіжного досвіду правового регулювання зазначеної сфери, що дозволить більш повно проаналізувати існуючі проблеми та запропонувати напрями використання корисного зарубіжного досвіду правотворення.

Постановка проблеми. У сучасних умовах проблема забезпечення стабільності кредитно-фінансової сфери, зокрема банківського сектору, як підґрунтя подальшого здійснення економічної реформи, набуває все більшого значення. На жаль, аналіз нинішнього стану банківської системи демонструє загострення криміногенної ситуації у цій сфері. Розширення спектру банківських послуг, розвиток галузі інформаційних технологій провокують появу нових форм і способів учинення кримінальних правопорушень.

При цьому у науковій літературі зустрічається думка, що злочинні порушення у кредитно-банківській сфері не мають належного відображення у слідчій практиці. Причини такої ситуації: 1) недооцінювання правоохоронними органами суспільної небезпечності злочинних посягань, адже ці кримінальні правопорушення не лише завдають збитків банкам і їх вкладникам, а й негативно впливають на стабільність функціонування всієї фінансової системи; 2) високий ступінь латентності, оскільки не всі керівники фінансових установ своєчасно звертаються до правоохоронних органів із відповідними заявами, побоюючись за ділову репутацію своєї організації [1, с. 200–201].

Виявлення та своєчасне розкриття цієї категорії кримінальних правопорушень є однією з гарантій забезпечення стабільності банківської системи. Проте чинні кримінально-правові норми не повністю враховують сучасний стан і особливості відносин кредитно-банківської сфери та не можуть гарантувати їх ефективний захист.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням кримінально-правової охорони банківської діяльності, зокрема і у порівняльно-правовому аспекті, приділяли увагу у своїх працях провідні науковці, серед яких: П. П. Андрушко, П. С. Берзін, В. К. Гришук, Н. О. Гуророва, О. О. Дудоров, В. М. Киричко, А. М. Клочко, М. І. Мельник, Т. О. Мудряк, В. О. Навроцький, О. І. Перепелиця, А. В. Савченко, В. В. Сташис, Є. Л. Стрельцов, О. В. Тихонова, В. В. Топчій, М. І. Хавронюк, С. С. Чернявський, В. І. Шакун, Н. В. Шаргородська та інші.

Виклад основного матеріалу. Кримінальний кодекс України (далі – КК України) не визнає банківську діяльність окремим об'єктом правової охорони. Наразі кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у зазначеній сфері встановлена різними статтями багатьох розділів Особливої частини КК України, насамперед у розділі «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності».

До них можна віднести такі посягання: незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200 КК); легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом (ст. 209); доведення банку до неплатоспроможності (ст. 218-1); фальсифікація фінансових документів і звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи (ст. 220-2); шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222); порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності (ст. 220-1); розголошення комерційної або банківської таємниці (ст. 232). Крім зазначених посягань, до банківських кримінальних правопорушень можна віднести: шахрайство (ст. 190); привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191); заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192) та інше (розділ «Злочини проти власності»); несанкціоноване втручання у роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку (ст. 361); несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї (ст. 362) та інше (розділ «Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж, мереж електрозв'язку»); зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1); службове підроблення (ст. 366) (розділ «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг»); невиконання судового рішення (ст. 382); незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388) (розділ «Кримінальні правопорушення проти правосуддя») тощо [4].

У зв'язку з цим автори звертаються до зарубіжного досвіду правового регулювання вказаної сфери.

Значний інтерес для дослідження становить досвід Білорусі, Кримінальний кодекс якої як засіб забезпечення захисту фінансово-кредитних відносин установив відповідальність за ухилення від погашення кредиторської заборгованості (ст. 242) [5]. Зазначена норма має подібні ознаки зі ст. 382 КК України «Невиконання судового рішення». Зважаючи на наявність різних об'єктів посягання у цих кримінальних правопорушеннях, що зумовлюють свої особливості провадження, не виключається доцільність і перспективність науково-теоретичних розробок щодо включення аналогічної статті до вітчизняного КК з метою встановлення додаткових гарантій захисту прав та інтересів кредиторів. Стаття 241 Кримінального кодексу Білорусі «Перешкоджання відшкодування збитків кредитору» подібна до ст. 388 КК України «Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке

описано або підлягає конфіскації», а ст. 237 «Незаконне отримання кредиту чи субсидії» – до ст. 222 «Шахрайство з фінансовими ресурсами» [5].

Цікавим є досвід кримінально-правової охорони банківської діяльності Республіки Молдова. Зокрема, Кримінальний кодекс Молдови передбачає відповідальність за виготовлення або збут підроблених кредитних карток або інших платіжних інструментів (ст. 237), за отримання кредиту, позики або страхового відшкодування / допомоги шляхом обману (ст. 238), за порушення правил кредитування, політик із видачі позичок або правил надання страхового відшкодування / допомоги (ст. 239). Стаття 239-1 «Збиткове або шахрайське керівництво банком, інвестиційною компанією, страховою компанією» встановлює відповідальність за злочинну бездіяльність відповідних суб'єктів у разі реєстрації фінансових втрат або існування їх загрози (ч. 1), а також за фальсифікацію або знищення банківських документів, використання завідомо неправдивих відомостей, подання або використання фальсифікованих даних тощо (ч. 2). За ст. 239-2 «Перешкоджання банківському нагляду» підлягають відповідальності акціонер, адміністратор або будь-який працівник банку за ненадання необхідної інформації, надання неправдивої інформації та інші види перешкоджань. У ст. 245-12 встановлена відповідальність за «невідоме» вітчизняному законодавцю посягання – порушення законодавства про діяльність бюро кредитних історій [6].

Основними нормами Кримінального кодексу Литви, спрямованими на захист банківської діяльності, є ст. 206 «Використання кредиту або займу не за призначенням», ст. 207 «Шахрайське отримання кредиту», ст. 214 «Виготовлення або незаконне розпорядження підробленими платіжними інструментами, призначеними для безготівкових розрахунків», ст. 215 «Незаконне використання платіжного засобу або його даних» тощо [7].

На увагу заслуговує досвід Албанії, де умовою притягнення до кримінальної відповідальності за окремі економічні кримінальні правопорушення є наявність адміністративної преюдиції, що зустрічається й у національному кримінальному законодавстві. Така практика є доцільною та за певних умов заслуговує на розширення [8].

До злочинів банківської сфери Кримінальний кодекс Німеччини відносить насамперед кредитне шахрайство (§ 265-b глави 22 Особливої частини «Шахрайство і зловживання довірою»), яке полягає у наданні неправильної або неповної документації (даних) у зв'язку з клопотанням про виділення кредиту. Покаранням за ці кримінальні правопорушення є позбавлення волі на строк до трьох років або штраф. При цьому особа, яка добровільно перешкодила настанню шкідливих для кредитодавця наслідків свого діяння або серйозно намагалася їм запобігти, не підлягає покаранню. Наявність заохочувальної норми характерна і для таких банківських кримінальних правопорушень, як шахрайство, пов'язане з укладенням капіталів (§ 264-a), і зловживання з чеками і кредитними картками (§ 266-b) [9, с. 134–135].

Позиція зарубіжного законодавця щодо заохочення відповідної посткримінальної поведінки особи заслуговує на увагу, адже може виступати додатковим стимулом для виконання винною особою її юридичних обов'язків і відшкодування збитків, завданих потерпілому [10, с. 215–217].

Цікавим із позицій захисту прав і законних інтересів кредиторів є досвід Швейцарії, у Кримінальному кодексі якої окремо передбачена відповідальність за кримінальні правопорушення, пов'язані з конкурсним провадженням і стягненням боргу (деякі з них не мають аналогів у національному законодавстві): шахрайський конкурс і шахрайство, пов'язане з накладенням арешту на майно боржника; безгосподарність; заподіяння шкоди кредитору шляхом зменшення майна; підкуп при примусовому виконанні рішення тощо. Як і Кримінальний кодекс Швейцарії, австрійське кримінальне законодавство значну увагу приділяє захисту прав та інтересів кредиторів, встановивши відповідальність за умову неспроможності; заподіяння шкоди іншому кредитору; заподіяння шкоди інтересам кредитора внаслідок грубої необережності; махінації під час здійснення нагляду за веденням справ у процесі примирення чи конкурсному провадженні тощо [10, с. 776].

У Кримінальному кодексі Швеції окремо визначена глава 11 «Кримінальні правопорушення проти кредиторів», у якій встановлена відповідальність за обман кредиторів, зневажливе ставлення до них, надання переваги кредитору [10, с. 782].

Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері банківської діяльності у США переважно встановлена Федеральним кримінальним кодексом і правилами (далі – ФККП), зокрема Зводом законів (далі – ЗЗ). За переконанням А. В. Савченка, у порівняльному аспекті фактично для усіх злочинів у сфері фінансово-кредитних відносин, передбачених КК України, можна знайти відповідні аналоги у ФККП США. Так, положення гл. 41 «Захист споживчих кредитів» 15 розділу ЗЗ «Комерція та торгівля» передбачена відповідальність за шахрайське використання кредитних карток. Караються такі дії штрафом до 10 тис. дол. та/або тюремним ув'язненням до 10 років [11, с. 381, 383].

Відповідальність за відмивання грошей розглядається в межах норм гл. 95 «Рекет» 18 розділу ЗЗ США. У цій главі виділені два злочини – відмивання грошових документів та участь у грошових операціях із майном, отриманим від певної незаконної діяльності. Відповідальність за кримінальні правопорушення, пов'язані з банкрутством, передбачена гл. 9 «Банкрутство» 18 розділу КК США. Покаранням за шахрайство у сфері банкрутства є штраф або тюремне ув'язнення на строк до 5 років. В інших главах 18 розділу містяться такі посягання, як розголошення конфіденційної, комерційної чи банківської таємниці; різні форми вимагання продовження кредитування; економічне шпигунство тощо [11, с. 384, 387].

Проблеми адаптації вітчизняного кримінального законодавства України до законодавства країн Європи у сфері запобігання кримінальним правопорушенням, що посягають на кредитні відносини, на науковому рівні достеменно не висвітлювались, проте доцільно провести такі дослідження в найближчий час. У зв'язку з цим варто порівняти статті кримінальних (карних) кодексів деяких країн Європейського Союзу (Данія, Німеччина, Австрія, Польща, Іспанія, Швейцарія) [12, с. 346–350] з КК України, відповідно яких передбачена відповідальність за злочини, вчинені проти сфери кредитування.

Науковець А. М. Клочко наполягає на необхідності посилення кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, що вчинюються у сфері банківської діяльності. Можливо, варто внести до структури КК України статті «Незаконне отримання банківського кредиту». Враховуючи особливості кримінального законодавства України, випадки незаконного отримання кредитів загалом на практиці кваліфікуються як «шахрайство» за ст. 222 КК України. Однак предметом шахрайства може бути як чуже майно, так і право на таке майно, а під час отримання кредиту йдеться про грошові кошти, а не про майно [13, с. 71].

Наведені вище положення щодо відсутності у кримінальному законодавстві норм про відповідальність за незаконні дії з кредитними ресурсами банків є не єдиною прогалиною законодавства України щодо відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері кредитної діяльності, проте всі існуючі проблеми кримінального законодавства з цього питання не можуть бути вичерпані в одній статті [14, с. 177–178].

Для прикладу потрібно розглянути кримінальні правопорушення, що посягають на суспільні відносини в частині забезпечення інтересів юридичних чи фізичних осіб та держави, пов'язаних з неплатоспроможністю. У разі вчинення таких діянь шкода може заподіюватись в одних випадках кредитним відносинам, а в інших – певним видам господарських відносин. До вказаних кримінальних правопорушень відносять, зокрема, доведення до банкрутства (ст. 219 КК України, ст. 301 КК Польщі, ст. 159 КК Австрії, п. 2, 8(2) ст. 283 КК Німеччини, ст. 165 КК Швейцарії, ст. 260 КК Іспанії). Проаналізувавши кримінально-правові норми європейських держав, варто вказати, що, на відміну від норм кримінального закону України, відслідковується дещо різний підхід до розуміння злочинних діянь, пов'язаних з неплатоспроможністю.

Наступним видом кримінальних правопорушень є правопорушення, що посягають на суспільні відносини у сфері забезпечення законності фінансування, кредитування, здійснення певних видів діяльності у сфері кредитування. До цієї групи кримінальних правопорушень, відповідальність за які закріплено в більшості КК європейських країн, відносять такі небезпечні посягання, як легалізацію (відмивання) грошових коштів (ст. 209, КК України, ст. 299 КК Польщі, ст. 165 КК Австрії, ст. 261 КК Німеччини, ст. 301 КК Іспанії, ст. 305bis КК Швейцарії), шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України, ст. 297 КК Польщі, стст. 152, 153b КК Австрії, стст. 264-1, 265 КК Німеччини, стст. 308, 309 КК Іспанії, ст. 298(1) КК Данії, ст. 305 ter КК Швейцарії).

Відмивання коштів є найбільш небезпечним кримінальним правопорушенням цієї групи. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку, обсяг відмитих коштів щорічно становить від 2 до 5 відсотків світового валового продукту. Експерти ж зазначають, що найближчим часом цей показник значно збільшиться у зв'язку із впровадженням єдиної європейської валюти і недостатнім регулюванням фінансових операцій у сфері нових електронних технологій. Безумовно, міжнародний характер такого злочину, заподіяння великих матеріальних збитків, дестабілізація нормального функціонування світової кредитно-фінансової системи і стали підґрунтям криміналізації цих діянь більшості країн Європи.

Варто звернути увагу на суворість покарання за КК України під час вчинення цього кримінального правопорушення. У цьому випадку верхня межа покарання становить 15 років позбавлення волі, хоча за нормами кримінального права європейських країн вона не перевищує 5 років позбавлення свободи (Польща, Австрія, Швейцарія), 6 років (Іспанія), 10 років (Німеччина).

У європейських країнах актуальності набула криміналізація діянь, що пов'язані із шахрайством з фінансовими ресурсами. Крім класичного розуміння цього кримінального правопорушення (надання суб'єктом господарської діяльності завідомо неправдивої інформації органам влади, кредитно-фінансовим установам з метою одержання кредитів, субвенцій, дотацій тощо), в деяких кримінальних законах країн Європи закріплено ряд норм, які встановлюють відповідальність за різні завуальовані форми вчинення фінансового шахрайства. Наприклад, це шахрайство з фальсифікуванням страхового випадку (ст. 298 КК Польщі, стст. 263 (5), 265 КК Німеччини, ст. 151 КК Австрії), шахрайство під час капіталовкладення (ст. 264а КК Німеччини), ланцюгові ігри та створення фінансових пірамід (ст. 168а КК Австрії), шахрайство з використанням заборонених чеків, строкових зобов'язань, векселів (ст. 250 (3) Іспанії) тощо.

Така конкретизація кримінально-правових норм має важливе значення для правильної кваліфікації певного злочинного діяння, особливо у тих випадках, коли виникають ускладнення щодо відмежування злочину від фінансового правопорушення.

Аналіз кримінального законодавства свідчить про те, що із санкцій, які передбачені за кримінальні правопорушення у сфері кредитних відносин, переважна більшість передбачає покарання у вигляді штрафу, а також обмеження та позбавлення волі. У санкціях позбавлення або обмеження волі встановлено терміном до 5 років. Проте проведений аналіз судової практики вказує на те, що суди під час призначення покарання за злочини у сфері кредитних відносин позбавлення волі як вид покарання застосовують досить рідко. У більшості випадків – штраф та інші альтернативні види покарання, не пов'язані з позбавленням та обмеженням волі.

Існує необхідність удосконалення окремих норм Особливої частини КК України, у яких передбачена відповідальність за кримінальні правопорушення проти кредитно-фінансових відносин. Адже в умовах розростання тіньової економіки, поширення організованої злочинності, набуття такими злочинами міжнародного характеру, відповідна систематизація кримінального законодавства має велике значення. Очевидно, варто більше враховувати міжнародний досвід, здійснити ряд наукових розробок щодо криміналізації та декриміналізації окремих зловживань, що посягають на систему кредитних відносин.

Враховуючи викладене, а також підтримуючи думки науковців з позицій удосконалення вітчизняного кримінально-правового регулювання банківської діяльності, корисним є запозичення іноземного досвіду правотворення:

– наявність адміністративної преюдиції як умови притягнення до кримінальної відповідальності;

– посилена увага до захисту прав і законних інтересів кредиторів, зокрема встановлення відповідальності за ряд порушень, пов'язаних з конкурсним провадженням і стягненням боргу;

– заохочення позитивної посткримінальної поведінки шляхом установа спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності [15, с. 215–217].

Висновки. Варто зазначити про те що, кредитно-фінансова система України пройшла досить складний процес становлення і розвитку від переважно державних банків до системи як державних, так і недержавних банків та інших фінансових інститутів. Оцінка й аналіз сучасної кредитно-фінансової сфери України свідчить про те, що основними недоліками діючої КФС є: відсутність прозорої та належної конкуренції; монополія Національного банку України щодо регулювання цієї сфери; за експертними оцінками Міжнародного валютного фонду, КФС України є досить слабкою, неконкурентоспроможною, криміналізованою. Ситуація, що склалася у КФС України, потребує розробки системи запобігання кримінальним правопорушенням і захисту від кримінальних посягань, зокрема кримінально-правовими засобами.

Наразі в Україні існує проблема недосконалої правової регламентації та реалізації кримінальної відповідальності за вчинення кіберзлочинів, неефективної діяльності органів державної влади, до повноважень яких входить протидія кіберзлочинам, тощо. На сьогодні в Україні правові основи системи кіберзахисту банківської системи перебувають на початковому етапі розвитку. Пріоритетними напрямками забезпечення кібербезпеки банківської системи України є: моніторинг кіберпростору для своєчасного запобігання кіберзагрозам; захист інформаційних ресурсів банку з урахуванням практики та залучення спеціалістів розвинених держав світу; підготовка кадрів у сфері кібербезпеки в банках; розвиток міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки.

Так, існує необхідність удосконалення окремих норм Особливої частини КК України, у яких передбачена відповідальність за правопорушення проти кредитно-фінансових відносин. Адже в умовах розростання тіньової сфери, поширення організованої злочинності, набуття такими правопорушеннями міжнародного характеру відповідна систематизація кримінального законодавства має велике значення. Очевидно, варто здійснити ряд наукових розробок і більш конкретно враховувати міжнародний досвід щодо криміналізації та декриміналізації окремих зловживань, що посягають на фінансово-кредитну систему нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мудряк Т. О. Кримінально-правова охорона банківських інтересів від злочинних посягань. Фіскальна політика в Україні в кримінально-правовому вимірі (26 квіт. 2016 р.) / Університет державної фіскальної служби України. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 199–201.

2. Про банки і банківську діяльність: Закон від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

3. Кальман А. Г. Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сфере финансовой деятельности. *Фінансова злочинність: матеріали Міжнародного науково-практичного семінару*, 12–13 лютого 1999 р. Х., 2000. С. 79–84.

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

5. Уголовный кодекс Республики Беларусь. Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь / Национальный центр правовой информации Республики Беларусь. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk9900275>

6. Уголовный кодекс Республики Молдова / WIPO Всемирная организация интеллектуальной собственности. URL: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=426395

7. Уголовный кодекс Литовской Республики. URL: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877>

8. Уголовный кодекс Республики Албания. URL: <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/47>

9. Власов И. С. Германия. Преступления в предпринимательской и банковской сферах за рубежом. URL: https://books.google.com.ua/books/about/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D0%B2_%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BF%D1%80.html?id=Xq1OAAAAMAAJ&redir_esc=y

10. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. К.: Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

11. Савченко А. В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: монографія. К.: КНТ, 2007. 594 с.

12. Шуляк Ю. Л. Використання міжнародного досвіду з метою вдосконалення кримінальної відповідальності за шахрайство. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 345–351.

13. Клочко А. М. Злочини у сфері банківської діяльності. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1 (10). С. 68–71.

14. Мисливий В. А., Клочко А. М. Банківська діяльність: питання кримінально-правової охорони. *Форум права*. 2016. № 3. С. 174–180.

15. Жук І. В. Правове регулювання банківської діяльності у кримінальному законодавстві зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. С. 215–217. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2020/53.pdf

REFERENCES

1. Mudryak T. O. kryminalno-pravova guard of bank interests is from criminal trespasses. Fiscal politics in Ukraine in the kryminalno-pravova measuring (26 flowered. in 2016) / University of government fiscal service of Ukraine. Vinnytsya: of LTD. "Nilan-LTD", 2016. P. 199–201.

Білько О. П. Порівняльно-правовий аналіз кредитно-фінансових кримінальних правопорушень за кримінальним законодавством України та зарубіжних держав

2. About banks and bank activity: Law from 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Kalman A. G. Criminological is description of и warning of criminals in the sphere of financial activity. *Financial criminality: materials of the International research and practice seminar on February, 12–13 in 1999 X.*, 2000. P. 79–84.
4. Criminal code of Ukraine from 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Criminal code of Republic of Belarus. A national legal Internet-portal of Republic of Belarus / is the National center of legal information of Republic of Belarus. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk9900275>
6. Criminal code of Republic of Moldova / WIPO Worldwide organization of intellectual property. URL: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=426395
7. Criminal code of Lithuanian Republic. URL: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877>
8. Criminal code of Republic of Albania. URL: <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/47>
9. Vlasov I. S. Germany. Crimes in an enterprise and bank spheres abroad. URL: https://books.google.com.ua/books/about/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D0%B2_%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BF%D1%80.html?id=Xq1OAAAAMAAJ&redir_esc=y
10. Khavronyuk M. I. Criminal legislation of Ukraine and other states of continental Європи: comparative analysis, problems of harmonization: monograph. K.: legal Adviser, 2006. 1048 p.
11. Savchenko A. V. Criminal legislation of Ukraine and federal criminal legislation of the United States of America: complex comparatively-legal research: monograph. K.: KNT, 2007. 594 p.
12. Shulyak Y. L. is the Use of international experience with the aim of perfection of criminal responsibility for the swindle. *The Scientific announcer of the National academy of internal affairs*. 2013. № 3. P. 345–351.
13. Klochko A. M. Crimes are in the field of bank activity. *Legal announcer of the Ukrainian academy of banking*. 2014. № 1 (10). P. 68–71.
14. Myslyvyy B. A., Klochko A. M. Bank activity: of question of criminal law guard. *Forum of right*. 2016. № 3. P. 174–180.
15. Zhuk I. V. The Legal adjusting of bank activity in the criminal legislation of foreign countries. *Legal scientific electronic magazine*. P. 215–217. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2020/53.pdf

O. Bilko. Comparative legal analysis of credit and financial criminal offenses according to the criminal legislation of Ukraine and foreign countries

In the article the question of credit-financial criminal offences is investigational on the criminal legislation of Ukraine and the comparative analysis of credit-financial criminal offences is conducted that is accomplished in the foreign states and responsibility for their feasance.

A problem of adaptation of home criminal legislation of Ukraine is to the legislation of countries of Євросоюзу in the sphere of prevention of criminal offences that trench upon credit relations at scientific level exactly were not illuminated. In the article the analysis of the articles of the Criminal(Criminal) codes of some countries of Європейського Союзу (Denmark, Germany, Austria, Poland, Spain, Switzerland) and also other states is conducted from KK of Ukraine, accordingly that the envisaged responsibility for crimes perfect in the field of credit-financial.

An estimation and analysis of modern credit-financial sphere of Ukraine testify however, that the basic lacks of operating KFS are: absence of transparent, healthy, and the civilized competition; the monopoly of National Bank of Ukraine puts in order bank activity from one side, and from other – restrains development; on the estimations of International Monetary Fund КФС Ukraine is weak enough, uncompetitive, criminal; there is considerable centralization of management of KFS; a situation that was created in KFS of Ukraine needs development of the system of prevention of crimes and protecting from criminal trespasses, including by кримінально-правовими facilities.

Drawn conclusion about the necessity of improvement of separate norms of Special part of KK of Ukraine for that the envisaged responsibility for criminal offences against credit-financial relations. In fact in the conditions of excrescence of shadow economy, distribution of the organized crime, acquisition by such crimes of international character, corresponding systematization of criminal legislation matters very much. Obviously, it costs completer to take into account international experience, carry out the row of scientific developments in relation to криміналізації and decriminalization of separate abuses that trench upon the system of credit relations.

Keywords: *criminal offences, credit-financial sphere, bank activity, criminal trespasses, criminal-legal guard of bank activity.*

Стаття надійшла до редколегії 11 листопада 2022 року